

แผนกิจกรรมการดำเนินงานความร่วมมือกับคณะฯ
ภายในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ในการพัฒนาผลงานสู่ความเป็นเลิศทางการวิจัย

สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

บริบทของหน่วยงาน

สถานการณ์และสภาพปัจจุบันของสถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน

สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน ก่อตั้งขึ้นด้วยการตระหนักในคุณค่าความสำคัญ ด้านศิลปะและวัฒนธรรมของชาวอีสานโดยมีความเป็นมาดังนี้

พ.ศ.2513 เริ่มดำเนินการในรูปการวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน โดยคณาจารย์และนิสิตที่สนใจ และได้ตั้งหน่วยงานภายใต้ชื่อ “ศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” มีที่ตั้งอยู่ ณ ภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตมหาสารคาม

วันที่ 6 มิถุนายน พ.ศ.2523 สภามหาวิทยาลัยมีมติเห็นชอบให้จัดตั้งเป็น “ศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน”

เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2523 คณะกรรมการปฏิรูประบบราชการฯ เห็นชอบสมควรสนับสนุนให้จัดตั้งเป็น “สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรม”

วันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ. 2529 คณะรัฐมนตรีเห็นชอบ อนุมัติในหลักการให้จัดตั้งเป็น “สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน”

วันที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ. 2529 ทบวงมหาวิทยาลัยประกาศให้ “ศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” เป็น “สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน” โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาฉบับพิเศษเล่ม 103 ตอนที่ 198 หน้า 9-10 ลงวันที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ. 2529 ซึ่งถือเป็นหน่วยงานภายในของมหาวิทยาลัยมหาสารคามที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ

พ.ศ.2535 ได้รับจัดสรรงบประมาณในการก่อสร้างอาคารซึ่งเป็นอาคารทรงไทยอีสานประยุกต์ 5 ชั้น (รวมชั้นใต้ดิน) มีเอกลักษณ์แสดงถึงความงามทางด้านศิลปะและวัฒนธรรมของชาวอีสานเพื่อเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลทางศิลปะและวัฒนธรรม

พ.ศ. 2547 ได้รับอนุมัติให้เปิดสอนในหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (Master of Arts in Cultural Science) แบ่งเป็น 3 แขนงวิชาคือ 1. สาขาการบริหารทางวัฒนธรรม 2. สาขาวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว 3. สาขาการวิจัยทางวัฒนธรรม พ.ศ.2548ได้รับอนุมัติจากสภามหาวิทยาลัยในการประชุมครั้งที่4/2548 วันที่ 29 เมษายน 2548 ให้เปิดสอนในหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์ (Doctor of Philosophy in Cultural Science) และสามารถเปิดรับนิสิตรุ่นแรกระดับปริญญาเอกในภาคเรียนที่ 1/2548 ในปี พ.ศ. 2554หลักสูตรวัฒนธรรมศาสตร์ได้แยกเป็น “คณะวัฒนธรรมศาสตร์” โดยมติที่ประชุมสภามหาวิทยาลัยมหาสารคามครั้งที่ 1/2554 เมื่อวันที่ 28 มกราคม 2554 ให้มีชื่อเรียกว่า “Faculty of Cultural science”

พ.ศ. 2554 นโยบายมหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยการนำของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย สมบัติโต อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม และ รองศาสตราจารย์ปิยพันธ์ แสนทวีสุข รองอธิการบดีฝ่ายอำนวยการ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปฐม หงษ์สุวรรณ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน ได้รวมองค์กรด้านต่าง ๆ เข้าร่วมในสถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน ได้แก่ โครงการอนุรักษ์โบราณ ภาควิชาตะวันออกเฉียงเหนือ ศูนย์นวัตกรรมใหม่ พิพิธภัณฑสถานมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ศูนย์สารสนเทศอีสานลิรินธร และหอศิลป์จำปาศรี เพื่อสร้างและพัฒนางานวิจัย รวมถึงการสนับสนุนทุนส่งเสริมการวิจัยทั้งภายในและภายนอกงานทำนุบำรุง งานบริการวิชาการ ด้านศิลปวัฒนธรรมให้มีความโดดเด่น สามารถเป็นที่พึ่งให้กับสังคมต่อไป

ปรัชญา

“ยุ่งฉางแห่งภูมิปัญญา พัฒนาสังคมแบบยั่งยืน”

ปณิธาน

“สืบสานมรดกภูมิปัญญาท้องถิ่น พัฒนาแผ่นดินถิ่นชาติไทย สานสายใยประชาคมลุ่มน้ำโขง โยงใยวิถีท้องถิ่นสู่ระดับชาติอย่างยั่งยืน”

วิสัยทัศน์

“ศูนย์การเรียนรู้และผู้นำการวิจัยด้านศิลปะและวัฒนธรรมของอีสานชั้นนำในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”

พันธกิจ

1. สร้างผลิตผลจากงานวิจัยที่เป็นองค์ความรู้ใหม่และมีคุณภาพทางด้านศิลปวัฒนธรรม เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน การบริการวิชาการ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และนำไปใช้ประโยชน์ตามความเหมาะสม
2. ให้บริการวิชาการแก่ชุมชนและสังคม เพื่อให้ชุมชนและสังคมสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน
3. อนุรักษ์ ฟื้นฟู ปกป้อง เผยแพร่ และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีของอีสาน

อัตลักษณ์

ศิลปวัฒนธรรมอีสานเพื่อชุมชน

ค่านิยมองค์กร

ISAN

I	=	Intellect	ปัญญาญาณ เฉลียวฉลาด
S	=	Self-knowledge	รู้จักรักเหง้า (อีสาน)
A	=	Aesthetics	สุนทรียภาพ
N	=	Notability	เป็นที่รู้จัก

ยุทธศาสตร์

- ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาการวิจัยและสร้างสรรค์เพื่อสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมที่สร้างคุณค่าทางวิชาการและมูลค่าเพิ่มให้กับชุมชนและสังคม
- ยุทธศาสตร์ที่ 2 เป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้และบริการวิชาการแก่สังคม
- ยุทธศาสตร์ที่ 3 อนุรักษ์ ฟื้นฟู และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นในฐานะทุนทางวัฒนธรรมที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อสังคม
- ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาระบบบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ และยกระดับการบริหารจัดการหน่วยงานตามหลักธรรมาภิบาล
- ยุทธศาสตร์ที่ 5 ส่งเสริมภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยให้ได้รับการยอมรับและพัฒนาเป็นมหาวิทยาลัยในระดับสากล
- ยุทธศาสตร์ที่ 6 พัฒนาสู่การเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียว และรักษาสິงแวดล้อม

หลักการและเหตุผล

มหาวิทยาลัยมหาสารคามมีนโยบายส่งเสริมและพัฒนาศูนย์ความเป็นเลิศ ซึ่งประกอบด้วย ศูนย์ความเป็นเลิศทางนวัตกรรมใหม่ สถาบันวิจัย ศิลปะและวัฒนธรรม อีสาน ศูนย์วิจัยและการศึกษาบรรพชีวินวิทยา และสถาบันวิจัยวลัยรุกขเวช และเพื่อพัฒนาทักษะทางด้านการวิจัยให้กับอาจารย์ ให้คณะเข้ามามีส่วนร่วมส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของพัฒนาศูนย์ความเป็นเลิศที่มีอยู่เดิม ของมหาวิทยาลัยให้มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น ศูนย์ความเป็นเลิศระดับมหาวิทยาลัย อีกทั้งนโยบายดังกล่าวยังสอดคล้องกับพันธกิจของสถาบันวิจัยศิลปะฯที่ว่า สร้างผลิตผลจากงานวิจัยที่เป็นองค์ความรู้ใหม่และมีคุณภาพทางด้านศิลปวัฒนธรรม เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน การบริการวิชาการ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และนำไปใช้ประโยชน์ตามความเหมาะสม และตรงกับยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาการวิจัยและสร้างสรรค์เพื่อสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมที่สร้างคุณค่าทางวิชาการและมูลค่าเพิ่มให้กับชุมชนและสังคม และคำรับรองการปฏิบัติราชการ ประจำปี 2562

สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ซึ่งเป็น 1 ในศูนย์ความเป็นเลิศ จึงได้จัดกิจกรรมการดำเนินงานความร่วมมือกับคณะ/หน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อให้สอดคล้องกับพันธกิจ และพัฒนาผลงานวิจัยและนวัตกรรม ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อมหาวิทยาลัย ชุมชน สังคม อีกทั้งเป็นการพัฒนาผู้วิจัย การสร้างเครือข่ายของผู้วิจัย สร้างสัมพันธ์อันดีต่อบุคลากรและหน่วยงานต่าง ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำให้มหาวิทยาลัยมหาสารคามมีศูนย์ความเป็นเลิศที่เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้คณะ/หน่วยงานภายในมหาวิทยาลัย ทราบแนวทางการดำเนินงานกิจกรรม/โครงการ ของสถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน
2. เพื่อให้เกิดการร่วมมือกับคณะ/หน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยในการพัฒนาผลงาน สู่วิทยาศาสตร์

เป้าหมาย

1. คณะ/หน่วยงานภายในมหาวิทยาลัย ได้ทราบแนวทางการดำเนินงานกิจกรรม/โครงการ ของสถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน
2. เกิดการร่วมมือกับคณะภายในมหาวิทยาลัยในการพัฒนาผลงาน สู่วิทยาศาสตร์

แผนกิจกรรมการดำเนินงานความร่วมมือกับคณะ/หน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในการพัฒนาผลงานสู่ความเป็นเลิศทางการวิจัย
สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

ลำดับ ที่	ชื่อกิจกรรม/ โครงการ	แผนกิจกรรมการดำเนินงาน	วัน/เดือน/ปี ที่ดำเนินงาน	ผู้รับผิดชอบ	ผลที่ได้
1.	โครงการฟื้นฟู สืบสานบุญ ประเพณี การทำขวัญข้าว	1. สํารวจชุมชนฯ ที่มีความต้องการ ฟื้นฟูงานบุญประเพณีการทำ ขวัญข้าวขึ้นมาอีกครั้ง 2. ศึกษาขั้นตอนและการดำเนิน งานของชุมชนที่ได้จัดงาน บุญประเพณีการทำขวัญข้าว	4-5 กุมภาพันธ์ 2562	กลุ่มงานเอกสารโบราณ สถาบันวิจัยศิลปะและ วัฒนธรรมอีสาน	1. ได้ทราบถึงความต้องการของชุมชนฯ ที่มี ความต้องการฟื้นฟูงานบุญประเพณีการทำ ขวัญข้าวขึ้นมาอีกครั้ง 2. เพื่อได้ทราบถึงขั้นตอนและการดำเนินงาน ของชุมชนที่ได้จัดงานบุญประเพณีการทำขวัญ ข้าวในปีที่ผ่านมา ว่ามีข้อบกพร่องที่เกี่ยวกับ การจัดเตรียมเครื่องประกอบพิธี จึงมีความ ต้องการให้คณะ/หน่วยงานมาเป็นผู้ร่วมใน การศึกษาและจัดเตรียมเครื่องประกอบพิธี การทำบุญขวัญข้าวให้ถูกต้องตามประเพณี ที่กำหนดไว้
2.	การอ่าน-เขียน อักษรโบราณอีสาน	1. ฝึกเขียนพยัญชนะอักษรธรรม อีสาน 2. ฝึกเขียนสระ ตัวเลข และ เครื่องหมายอักษรธรรมอีสาน 3. ฝึกการประสมคำอักษรธรรม อีสาน 4. ฝึกอ่านอักษรธรรมอีสานจาก คัมภีร์ใบลาน 5. สรุป/เสนอผลการเรียนรู้	พฤษภาคม 2562 ถึง สิงหาคม 2562	กลุ่มงานเอกสารโบราณ สถาบันวิจัยศิลปะและ วัฒนธรรมอีสาน	1. ได้สืบทอดการอ่านและการเขียนอักษรโบราณ อีสาน 2. สามารถอ่าน เขียนอักษรธรรมอีสานอันเป็น มรดกทางภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ 3. เกิดความภาคภูมิใจและหวงแหนในภูมิปัญญา ของบรรพบุรุษอีสาน 4. เกิดจิตสำนึกในการดูแลรักษาและอนุรักษ์ เอกสารโบราณอีสาน 5. สนับสนุนการเรียนที่เกี่ยวข้องกับอักษร โบราณ

แผนกิจกรรม (ต่อ)

ลำดับ ที่	ชื่อกิจกรรม/ โครงการ	แผนกิจกรรมการดำเนินงาน	วัน/เดือน/ปี ที่ดำเนินงาน	ผู้รับผิดชอบ	ผลที่ได้
3.	การนวัตกรรมการ ผลิตภัณฑ์ ผ้าหอม ด้วยสมุนไพร	1. ศึกษา/พัฒนา/นวัตกรรมการผลิตภัณฑ์ ผ้าหอมสมุนไพร 2. ทดลองใช้สมุนไพรกับผลิตภัณฑ์ ผ้าทอ 3. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์บริการ วิชาการสู่ชุมชนเป้าหมาย	พฤษภาคม ถึง กรกฎาคม 2562	กลุ่มงานวิจัยและวิชาการ สถาบันวิจัยศิลปะและ วัฒนธรรมอีสาน	1. ได้ศึกษา/พัฒนา/นวัตกรรมการผลิตภัณฑ์ผ้าหอม สมุนไพร 2. ได้ทดลองใช้สมุนไพรกับผลิตภัณฑ์ผ้าทอ 3. ได้เผยแพร่ประชาสัมพันธ์และบริการวิชาการ
4.	ชุมชนต้นแบบ ภูมิปัญญา ผ้าทอมือ บ้านโนนแสง	1. พัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อส่งคัดสรรดาว 2. เพิ่มกิจกรรมชุมชนเพื่อรองรับ การศึกษาดูงานจากกลุ่มที่สนใจ เข้ามาศึกษาเรียนรู้ในชุมชนด้าน -การเลี้ยงกบในกระชัง -การปลูกผักสวนครัว -การพัฒนาผู้นำชุมชน ในการเป็นวิทยากรนำชม -อื่น ๆ ที่เหมาะสม	พฤษภาคม ถึง กรกฎาคม 2562	กลุ่มงานวิจัยและวิชาการ สถาบันวิจัยศิลปะและ วัฒนธรรมอีสาน	1. ได้เป็นชุมชนต้นแบบด้านอาชีพ 2. เป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาให้กับกลุ่มนักเรียน นิสิต นักศึกษาและประชาชนทั่วไป
5.	การมัดย้อมผ้า ด้วยสีธรรมชาติ	1. บรรยายองค์ความรู้เกี่ยวกับความรู้ เบื้องต้นเกี่ยวกับผ้ามัดย้อม 2. อธิบาย/สาธิตเทคนิควิธีการ ออกแบบและสร้างสรรค์ลายมัด 3. แลกเปลี่ยนเรียนรู้ /ฝึกปฏิบัติจริง 4. สรุป/ประเมินผล	พฤษภาคม 2562 ถึง สิงหาคม 2562	กลุ่มงานวิจัยและวิชาการ สถาบันวิจัยศิลปะและ วัฒนธรรมอีสาน	1. ได้เผยแพร่และถ่ายทอดองค์ความรู้ในการ มัดย้อมผ้าด้วยสีธรรมชาติ 2. ผู้เข้าร่วมโครงการเกิดทักษะหรือสามารถ พัฒนาต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ที่สร้างมูลค่า หรือสร้างรายได้ให้กับตนเอง 3. เกิดผลิตภัณฑ์จากการเรียนรู้ ไม่น้อยกว่า 20 ชิ้นงาน

แผนกิจกรรม (ต่อ)

ลำดับ ที่	ชื่อกิจกรรม/ โครงการ	แผนกิจกรรมการดำเนินงาน	วัน/เดือน/ปี ที่ดำเนินงาน	ผู้รับผิดชอบ	ผลที่ได้
6.	โรงเรียนต้นแบบ การบูรณาการ หลักสูตรความรู้ ภูมิปัญญา ท้องถิ่น	1. บรรยายองค์ความรู้ เกี่ยวกับความหมายศิลปะ ลายรดน้ำ ประวัติความเป็นมา ของศิลปะลายรดน้ำ 2. อธิบาย/สาธิตเทคนิค วิธีการ การเขียนศิลปะ ลายรดน้ำและวัสดุอุปกรณ์ และกระบวนการขั้นตอน การเขียนลายรดน้ำ 3. แลกเปลี่ยนเรียนรู้ / ฝึกปฏิบัติจริง 4. สรุป/ประเมินผล	มิถุนายน 2562 ถึง กรกฎาคม 2562	1.กลุ่มงานวิจัยและ วิชาการ 2.กลุ่มงานทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมและ ภูมิทัศน์ สถาบันวิจัยศิลปะและ วัฒนธรรมอีสาน	1. มีความร่วมมือในการดำเนินงานโรงเรียน ต้นแบบ ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 26 จังหวัดมหาสารคาม 2. มีหนังสือชุดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น 3. มีผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากการเรียนรู้